

RE CRAFT

ReCraft
Ann Bessemans
Geoffrey Brusatto
David Huycke
Les Hommes – Bart Vandebosch en Tom Notte

Curator: Johan Vandebosch

Samenstelling en redactie expogids: Sofie Hechtermans en Stefanie Sfingopoulos
Copywrite: Patrick De Rynck
Vertalingen:

Conservator Teseum: Stefanie Sfingopoulos

Grafische vormgeving en scenografie: Johan Vandebosch, ziezo
Fotografie: Caro Oostenbach Photography en Johan Vandebosch

Met dank aan:
Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte
Modemuseum Hasselt
Studiebureau Monumentenzorg
Stad Tongeren

© 2017

WELKOM IN HET TESEUM

9

Het Teseum, dat is de schitterende schat van de Tongerse Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. Die is uniek in de Lage Landen.

De kunstschat is eeuwenlang opgebouwd. Hij zorgde mee voor de uitstraling van de kerk en de stad.

Sinds vorig jaar straalt de Tongerse schat in een gloednieuwe, hedendaagse opstelling. Op een plek met een ontzettend lang en levendig verleden. De plek ook waarvoor de schat is verzameld.

Ontdek prachtige pronkstukken, en hoor de luisterrijke muziek.

EEN RIJKE SCHAT VAN DE TONGERSE GEMEENSCHAP

De oude kapittelkerk van Onze-Lieve-Vrouw van Tongeren was een kerk met veel aanzien. Dat zie je aan haar schatkamer. Zo'n rijke schat van relieken en kostbare voorwerpen had alleen een kerk met status.

Natuurlijk hadden en hebben de relieken en gebruiksvoorwerpen een bijzondere religieuze betekenis. Ze werden gebruikt bij rituelen, getoond, aangeraakt... Maar daarnaast wist men ook goed dat zo'n schat een... onschatbare waarde had. Het was een soort van kapitaal, bijvoorbeeld voor slechte tijden.

De Tongerse schat is het resultaat van eeuwen zorgvuldig verzamelen. Hij werd voortdurend aangevuld. Onder meer door de kanunniken zelf. Eeuwenlang moesten zij bij hun intrede een kostbare koorkap schenken. De heren schonken ook andere pronkstukken aan 'hun' kapittelkerk. En ook lokale edellieden, bisschoppen, andere religieuzen en welgestelde burgers verrijkten de kerkschat, bijvoorbeeld met relieken en hun houders. Geen wonder dat de Tongerse schat zo rijk is!

Een schat van goud, zilver, edelstenen, zijde, ivoor... Dat was een geeerde prooi voor dieven. De kostbaarheden werden daarom veilig opgeborgen. Vóór de 11de eeuw gebeurde dat in de crypte onder het kerkkoor, later in speciaal beveiligde kamers. Bezoekers konden er maar bij hoge uitzondering binnen, onder begeleiding. De kostbaarheden kwamen wél tevoorschijn bij plechtigheden, zoals reliektoningen en processies. En vanaf eind 19de eeuw kon iedereen de Tongerse schat komen bewonderen.

**EEN COLLECTIE
MET VEEL
VARIATIE**

11

Wie zegt 'kerkschat', zegt liturgie, het heilige, verering... Dat is er ook de oorsprong van. Waar bestaat de Tongerse schat uit?

Uit kostbare liturgische voorwerpen: kelken, schalen, monstransen, wierookvaten, kandelaars... Al vanaf de 4de eeuw werden de belangrijkste gemaakt in kostbare metalen, zoals (verguld) zilver en goud. Goud verwijst traditioneel naar het goddelijke.

Uit reliekhouders. Zij hebben een kostbare inhoud: een reliek. Daarom zijn ook zij vaak vervaardigd uit edele metalen. Of met kostbare weefsels in zijde of wol, als het gaat om reliekbeursjes.

Uit liturgische gewaden. Dat zijn vooral de prachtexemplaren die op kerkelijke hoogdagen tijdens de eredienst werden gedragen. Ze zijn gemaakt van chique stoffen, zoals zijde, fluweel en wol. Om nog te zwijgen van het borduurwerk in goud- en zilverdraad.

En uit boeken en handschriften voor gebruik in de liturgie. Ook zij behoren tot de kerkschat, met hun soms bijzonder kunstige boekbeslagen in zilver en ivoor, prachtige miniaturen, heerlijke partituren...

FR

BIENVENUE AU TESEUM !

Le Teseum, le fabuleux trésor de la basilique Notre-Dame de Tongres, forme un patrimoine unique en son genre aux Pays-Bas.

Constitué au fil des siècles, le trésor contribuait à la flamboyance de l'église et de la ville.

Depuis l'an dernier, le trésor de Tongres profite d'un nouvel hébergement, plus contemporain. Au sein même d'un édifice chargé d'histoire. Là où il fut rassemblé.

Découvrez-en les merveilles, écoutez sa musique faste.

UN RICHE TRÉSOR DE LA COMMUNAUTÉ DE TONGRES

L'ancienne collégiale Notre-Dame de Tongres était une église de renom, en témoigne sa salle au trésor. Une telle abondance de reliques et autres objets précieux ne pouvait se trouver que dans un édifice de haut rang.

UNE COLLECTION VARIÉE

Qui dit « trésor d'église » dit liturgie, sainteté, culte... Soit, à proprement parler, l'origine du trésor. Et que contient exactement celui de Tongres? De riches objets liturgiques : calices, coupes, ostensoirs, encensoirs, candélabres, etc.

Des reliquaires abritant un contenu précieux, à savoir des reliques. C'est pourquoi ils sont souvent fabriqués en métaux nobles.

Des ornements sacerdotaux. Il s'agit principalement de magnifiques aubes portées pendant le service à la grande époque. Elles sont fabriquées en étoffe de qualité, comme la soie, le velours ou la laine. Sans parler des broderies en fil d'or et d'argent.

Enfin, le trésor comprend aussi des ouvrages et manuscrits utilisés dans la liturgie. Ils y ont parfaitement leur place, avec leur garniture d'argent et d'ivoire parfois spectaculaire, leurs époustouflantes illustrations et jolies partitions...

ReCraft – L'ANCIEN ET LE NOUVEAU, UN DIALOGUE PASSIONNANT

Les objets du Teseum sont les véritables bijoux d'un art souvent séculaire. À l'occasion de l'exposition ReCraft, nous associons les ouvrages historiques et religieux du Teseum à des créations artisanales récentes et contemporaines. Pour que les artistes d'aujourd'hui se confrontent au trésor d'hier. Comment l'art a-t-il évolué ? A-t-il seulement évolué? Que signifierait « à la pointe de l'art » aujourd'hui ? Notre art respecte-t-il encore la tradition ? Avons-nous plutôt cherché à le révolutionner ?

E

WELCOME TO THE TESEUM!

The Teseum – the amazing treasure of the Basilica of Our Lady in Tongeren. It is unique in the Low Countries.

The treasure has been built up over the centuries and the image of the church and the city is based on it.

Since last year the Tongeren treasure has been displayed in a brand-new contemporary exhibition. In a place with an incredibly long and rich past – and the place also for which the treasure was collected.

Discover splendid treasures and hear the inspiring music.

RICH TREASURE OF THE TONGEREN COMMUNITY

The old collegiate church of Our Lady of Tongeren was a church of great standing and this is amply demonstrated by its treasury. Only a church with status had such a rich treasure of relics and precious objects.

EXTREMELY VARIED COLLECTION

Liturgy, all that is sacred, worship, etc. – these all spring to mind with the word 'treasury'. What does the Tongeren treasure consist of?

Precious liturgical objects: chalices, bowls, monstrances, censers, candlesticks, etc.

Reliquaries. They contain precious things: holy relics. And are therefore often made of precious metals.

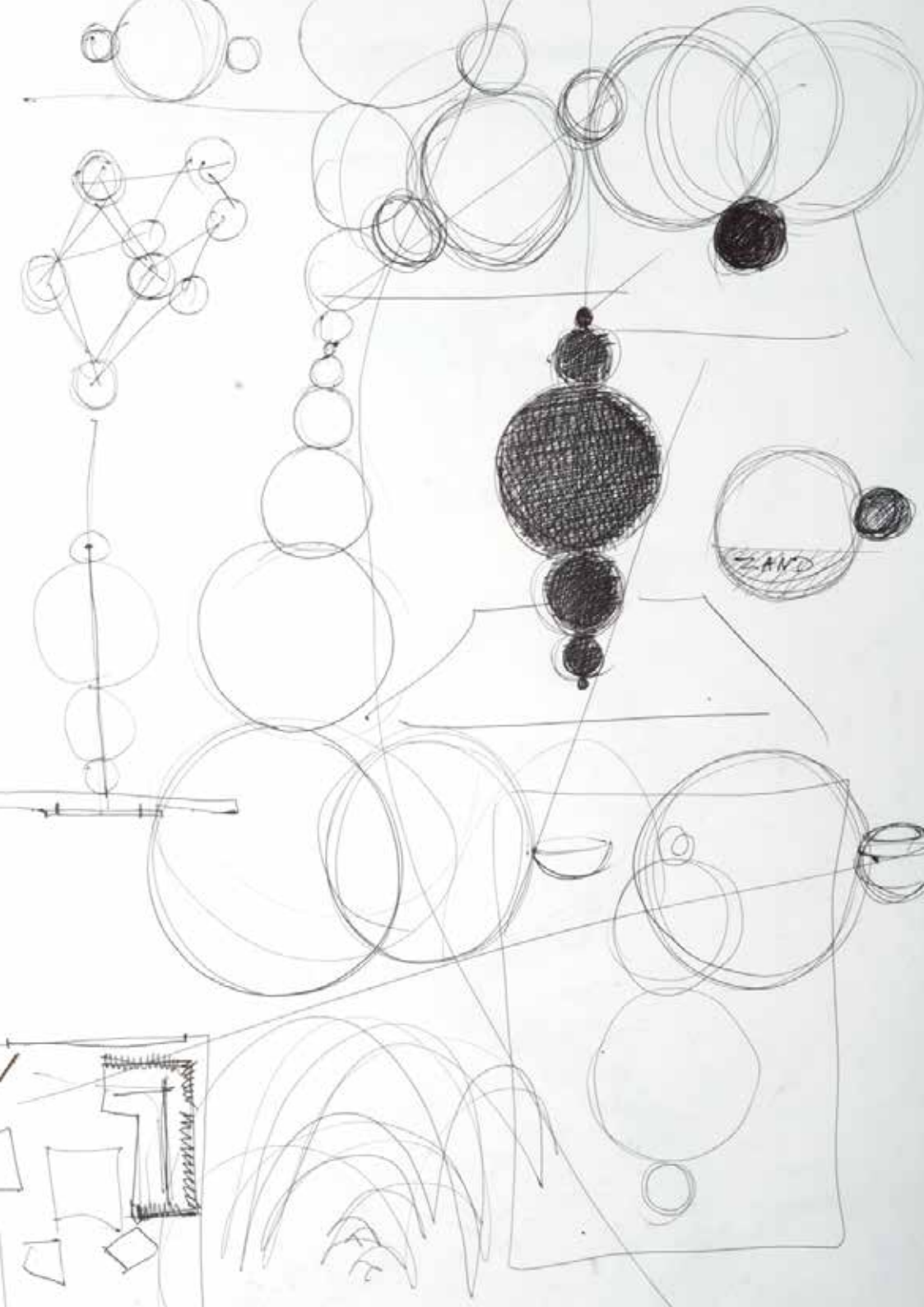
Liturgical vestments. These are the splendid garments worn during the religious ceremonies and are made of beautiful fabrics, such as silk, velvet and wool. And not to mention the embroidery in gold and silver thread.

And books and manuscripts for use in liturgy. They too belong to the treasure, with their sometimes special artistic book covers in silver and ivory, wonderful miniatures, moving musical scores, etc.

ReCraft – OLD AND NEW, AN EXCITING DIALOGUE

The objects in the Teseum are extremely valuable examples of craftsmanship, often centuries old. In this exhibition we place the historical and religious objects from the Teseum alongside new, contemporary gems of artistic craftsmanship. Artists of today in dialogue with ancient treasure. How did the craft develop? Did it develop? What is state of the art now? Is it based on tradition? Or is it revolutionary and new?

**ReCraft:
OUD EN NIEUW,
EEN BOEIEND
GESPREK**

17

De voorwerpen van het Teseum zijn uiterst waardevolle pareltjes van vaak eeuwenoude ambachtskunst. Ze wemelen van de prachtige details. Per definitie was die kunst christelijk geïnspireerd. Kerk en kunst waren van de vroege middeleeuwen tot diep in de 18de eeuw nauw met elkaar verbonden.

In deze tentoonstelling plaatsen we de historische en religieuze stukken uit het Teseum tegenover nieuwe, hedendaagse parels uit de kunstambachten. Kunstenaars van vandaag gaan in gesprek met de oude schat. Hoe is het ambacht geëvolueerd? Is het wel geëvolueerd? Wat is nu 'state of the art'? Bouwt het voort op de traditie? Of is het revolutionair nieuw?

TEXTIEL: SCHILDERS MET DE NAALD

19 De textielverzameling van de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek is ongemeen rijk. Sommige weefsels zijn meer dan duizend jaar oud. Met bijzondere technieken creëerden de makers prachtheffecten.

De oudste gewaden in de kerkschat dateren van kort voor en na 1500. In de late middeleeuwen waren liturgische gewaden die gelovigen konden zien, gemaakt van zeer kostbaar materiaal, en ze waren rijkversierd. Dalmatieken, kazuifels, koorkappen...: men gebruikte er fluweel voor of zijde.

De meest luxueuze exemplaren zijn van goud- of zilverbrokaat met goud- of zilverdraad erdoorheen geweven. De patronen komen vaak uit de natuur: granaatappels, distels... De stoffen kwamen meestal uit steden in Noord-Italië: Genua, Firenze... Ze werden in een havenstad als Antwerpen verkocht. Ondergewaden waren doorgaans van eenvoudig wit linnen.

Het borduurwerk is het kostbaarste onderdeel. Daar werd vooral gouden zilverdraad en ook zijdegaren voor gebruikt. Metaaldraad was toen nog niet sterk genoeg om door de linnen ondergrond te trekken. Daarom werd hij op de stof gelegd en met zijde vastgezet.

Met bepaalde technieken kon je vloeiende kleurovergangen creëren. Of een afbeelding op het textiel voorzien van schaduwen en kleuraccenten. Of patronen laten opvallen, zoals met de damast-techniek. Mooie effecten creëren was een specialisme. Vandaar de omschrijving 'schilders met de naald' voor middeleeuwse borduurders.

KOORKAP

1850-1875

GOUDBROKAAT EN ZIJDE

ReCraft DIALOOG: GEOMETRISCHE PATRONEN

21

Geometrische vormen zijn alle vormen die je met passer en liniaal kunt maken, zoals het vierkant, de rechthoek, de driehoek en de cirkel. Een geometrisch patroon krijg je door die vormen op het textiel te herhalen. Verschillende kazuifels en mantels in het Teseum hebben geometrische patronen.

Veel kledingstukken in de collectie van Les Hommes zijn zwart. Volgens Bart Vandebosch en Tom De Notte heeft zwart iets romantisch en 'donkers'. Tegelijk is het ook geraffineerd, heel mannelijk en elegant. Het duo gebruikt veel geometrische motieven, al sinds hun eerste ontwerpen aan de Modeacademie van Antwerpen. Bart en Tom zijn altijd geïntrigeerd geweest door deze vormen in architectuur en in kunst. Ze inspireren hen en zijn een onderdeel geworden van Les Hommes.

LES HOMMES

Het modelabel Les Hommes is tien jaar geleden gecreëerd door de Belgische modeontwerpers Tom Notte en Bart Vandebosch. Beiden zijn afgestudeerd aan de Antwerpse Koninklijke Academie voor Schone Kunsten. Hun creaties zijn beeldhouwd, rank en scherp. Hun visie en sterke persoonlijkheden maken van het charismatische LES HOMMES een van de meest geprezen merken van onze tijd.

(van boven naar onder)

#1 / #2

**LANGE MANTELS MET
GEOMETRISCHE PATRONEN**

Uit de collectie Fall-Winter
2016/2017.

Inspiratie voor deze mantels
komt van de voortdurend
evoluerende stad, maar dan
met een tribal twist.

#3

BOMBER JACKET

Uit de collectie

Spring-summer 2016.

Ook in deze collectie van
Les Hommes komen geometri-
sche, natuurlijke vormen voor.
Met 3D-laserprint worden de
motieven op de lederen kledij
geprint, in de beste Italiaanse
werkplaatsen. Een staaltje
nieuwe ambachtskunst, met
een krachtige visuele impact.

**EDELSMEED-
KUNST:
HAMEREN,
GIETEN
EN VERSIEREN**

25 Het Teseum telt veel voorwerpen die het product zijn van de edelsmeedkunst. Dat is een behoudende kunst. Veel historische technieken worden nog bijna onveranderd toegepast.

Hameren en gieten: dat zijn de twee basistechnieken om een object in een edelmetaal vorm te geven. Ze bleven door de eeuwen heen min of meer ongewijzigd. Door te hameren brengt je een vlakke plaat in de gewenste vorm. Gieten betekent dat je een model maakt.

Na het hameren en/of gieten komt de versiering. Veel decoratietechnieken bestaan uit inleg- of oplegwerk. Je brengt dan een ander materiaal aan op of in het oppervlak van het object. Dat kan onbewerkt zijn, of al voorberekt, zoals parels, edelstenen of nog andere producten van specifieke edelsmeedtechnieken.

**RELIEKHOUDER
HEILIGE VALENTINUS
EN SERVATIUS, 1900**
metaal, verguld
Decoratietechnieken:
emalleren, graveren,
openwerken, filigraanwerk
en granulatie

MONSTRANS, 1860
ZILVER, KOPER
M. KUSTERS

Decoratietechnieken:

vergulden:

het oppervlak wordt voorzien van een dun laagje goud;

emallieren:

een glasachtige substantie wordt gesmolten, met als resultaat een glad oppervlak in verschillende kleuren

Grondvorm:

gegoten

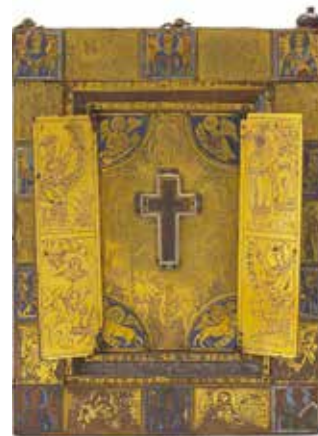
MEROVINGISCHE GESP
6DE EEUW

GOUD
MET DRIE EDELSTENEN

DECORATIETECHNIEK:

emallieren:

een glasachtige substantie wordt gesmolten, met als resultaat een glad oppervlak in verschillende kleuren. Hier zijn de edelstenen ingelegd in aparte cellen en gescheiden door metaal (email cloisonné)

RELIEKHOUDER VAN
HET HEILIG KRUIS

1200-1225

zilver, deels verguld

Decoratietechnieken:

emallieren: een glasachtige substantie wordt gesmolten, met als resultaat een glad oppervlak in verschillende kleuren

graveren: met een burijn wordt onder een bepaalde hoek een groef in het gladde oppervlak gesneden, door met de hand te drukken

MARIAKROON, 1789
ZILVER

PIERRE PAUL BINON

Decoratietechniek:

pointilleren (inzoomen):

met een puntig metalen staafje en een hamertje wordt een patroon van 'deukjes' aangebracht

RELIEKARM
HEILIGE LAURENTIUS

1250-1299

ZILVER, KOPER, EDELSTEEN

Decoratietechniek:

filigraanwerk (inzoomen):

het gebruik van dunne draden van zilver of goud; drijven: subtiele techniek waarbij men gebruikt maakt van ponsjes (afgeronde metalen staafjes) en aan de achterkant van het stuk werkt. Wordt toegepast bij gehamerde zilveren voorwerpen.

Grondvorm:

gehamerd

EVANGELIARIUM MET IVOOR
10DE EEUW (IVOOR)

12DE EEUW (BOEK)

IVOOR, HOUT, EDELSTEEN, LEER, PERKAMENT

Decoratietechniek:

niëllo op metaal (inzoomen): graveren van een decoratie waarbij de lijnen geaccentueerd worden door ze te vullen met een legering van koper, zilver en zwavel. Dat geeft een diepzwarte kleur.

ReCraft DIALOOG: Goudkorrelkunst

De granulatietechniek ontstond al rond 2500 v.Chr. De Etrusken zetten haar in de 6de eeuw v.Chr. op punt. Nadien werd de techniek nog gebruikt in middeleeuwse en latere edelsmeedkunst.

Wat is granulatie? Je maakt eerst hele kleine gouden korreltjes (granules), die je vervolgens tegen elkaar aan op een ondergrond bevestigt. Het spel van licht en schaduw op het korrelige oppervlak is heel bijzonder.

Hoe kom je aan de gouden korreltjes? In een pot doe je een laag houtskoolstof, waarop je fijne goudsnippers verspreidt. Daarop volgt nog een laag koolstof, dan weer goud enzovoort. De pot wordt op het vuur gezet, tot het smeltpunt van het goud is bereikt. Door het houtskoolpoeder blijft het gesmolten goud gescheiden van de lagen erboven. Je blust de inhoud van de pot met water. Het goud stolt als perfecte bolletjes, die je op grootte kunt sorteren.

Het moeilijkste van de techniek is de finale: het vastmaken van de bolletjes naast elkaar op de ondergrond zonder dat ze klonteren.

DAVID HUYCKE

David Huycke is beeldend kunstenaar. Hij studeerde in 1989 af aan Sint-Lucas Antwerpen en werkt sinds 1993 als zelfstandig edelsmid. Hij maakt vooral zilveren en stalen objecten. Zijn werk wordt wereldwijd getoond in galeries en musea.

David Huycke is ook professor aan PXL-MAD, School of Arts en aan de Universiteit Hasselt. In 2010 behaalde hij het doctoraat in de kunsten met het project 'The Metamorphic Ornament: Re-Thinking Granulation', een onderzoek naar de hedendaagse relevantie van granulatie, een oude versieringstechniek.

GRANULATIETECHNIEK ALS BOUWSTEEN

(van links naar rechts)

#1

PEARL GLOBE, ZILVER EN GEPATINEERD ZILVER

Dit werk is volledig opgebouwd uit granules, zonder ondersteunende basis. De korrels zijn zowel de structuur als de grondvorm van het werk. Echt precisiewerk! De granules creëren een transparante structuur, waardoor er een fascinerende schaduwwerking ontstaat. De moeilijkheid zit hem erin dat je vanuit de binnenzijde werkt. David streefde naar een zo gesloten mogelijke bol, met een zo klein mogelijke opening.

#2

FRACTAL CHAOS #3, STAAL

Dit kunstwerk is louter gebaseerd op de granulatie-techniek. Als kijker krijg je het idee dat je een eigen microkosmos observeert, een soort van vlechtwerk in zilver. Het lijkt een bizarre wereld van atomen met chaotische verbindingen.

GRANULATIETECHNIEK ALS ONDERWERP

Voor David Huycke gaat het niet alleen om conceptuele kunst maar ook om de poëtische kwaliteiten van granulatie.

#3

KISSING SPHERES #2, ZILVER

Een 'vast' object en een voorwerp uit granulatie omhelzen elkaar innig. Het moment suprême van granulatie is wanneer de granules elkaar ontmoeten.

#4

KISSING BOWLS #1, GEPATINEERD ZILVER

Dit werk is opgebouwd uit twee zilveren, gesmede bollen met een identieke grootte. In het vlak van beide bollen is er een opening waar de twee met elkaar verbonden werden. Die openingen zijn niet tegen elkaar gesoldeerd. Vanwege het kleine raakpunt tussen de twee bollen is het mogelijk in het object te kijken.

#5

FRAGILITY, POLYURETHAAN:

Dit werk is gebaseerd op 'imitatiegranulatie'. Zonder gebruik van granules in het oppervlak wordt toch de indruk van granulatie gewekt. Je krijgt hetzelfde visuele effect en een maximale lichtreflectie.

FR

TEXTILE – PEINTRES À L'AIGUILLE

La collection textile de la basilique Notre-Dame est impressionnante. Certaines étoffes ont plus de mille ans d'âge. Les artisans usaient de diverses techniques pour créer de somptueux effets.

ReCraft DIALOGUE – MOTIFS GÉOMÉTRIQUES

Les formes géométriques sont toutes les formes que vous pouvez tracer au compas et à la règle, comme le carré, le rectangle, le triangle ou le cercle. La répétition de ces formes sur le textile vous donne un motif géométrique. Plusieurs chasubles et manteaux du Teseum arborent un tel motif.

Le duo Bart Vandebosch et Tom De Notte utilise beaucoup les motifs géométriques depuis ses débuts à l'Académie de la Mode d'Anvers. Nos deux créateurs se sont toujours dits intrigués par la présence de ces formes dans l'architecture et l'art. La géométrie les a inspirés pour devenir une signature de la maison Les Hommes.

(du haut jusqu'en bas)

pièces 1 et 2 : MANTEAUX LONGS À MOTIFS GÉOMÉTRIQUES

Collection automne-hiver 2016/2017

L'inspiration pour ces manteaux vient de l'évolution constante de la ville, avec un tribal twist (une touche tribale).

pièce 3 : VESTE BOMBER

Collection printemps-été 2016.

Les motifs ont été imprimés sur le cuir à l'aide de la technologie laser 3D, dans les ateliers italiens les plus réputés. Un bel échantillon de la création moderne, à l'impact visuel prononcé.

FR

ORFÈVRES – MARTELER, COULER, ORNER

Le Teseum abrite de multiples pièces d'orfèvrerie, un art conservateur dont de nombreuses techniques ancestrales sont encore utilisées à l'identique ou presque aujourd'hui.

Marteler et couler : telles sont les deux techniques de base pour donner forme à un objet en métal noble. Elles n'ont pour ainsi dire pas changé au fil des siècles. Vient ensuite l'ornementation à proprement parler. Beaucoup de techniques de décoration font appel au sertissage et au placage.

ReCraft DIALOGUE – L'ART DU GRAIN D'OR

La technique de la granulation est apparue aux alentours de 2500 avant J.-C. Les Étrusques la perfectionneront au VIe siècle avant J.-C., et la technique sera encore utilisée par les orfèvres du Moyen Âge et leurs descendants.

David Huycke a travaillé pendant cinq ans sur une thèse de doctorat consacrée à la technique de la granulation et intitulée *The Metamorphic Ornament: Re_Thinking Granulation*. L'artiste a transposé cette technique et ce concept de l'orfèvrerie à l'argenterie sculpturale.

(de gauche à droite)

Pièce 1 : PEARL GLOBE, ARGENT ET ARGENT PATINÉ

Cette pièce est totalement créée à partir de granules, sans élément de soutien.

Les grains forment tant la structure que la forme de l'ouvrage.

Un véritable concentré de précision !

Pièce 2 : FRACTAL CHAOS #3, acier

Une œuvre purement inspirée de la technique de granulation. L'œil se retrouve face à un microcosme, une sorte de tressage d'acier. Un monde étrange d'atomes aux liaisons chaotiques.

Pièce 3: KISSING SPHERES #2, argent

Un objet « plein » et un objet de granulation s'embrassent et se confondent.

La rencontre des granules est le moment suprême de la granulation.

Pièce 4 : KISSING BOWLS #1, argent patiné

Cette œuvre se compose de deux boules en argent forgé, de taille identique, reliées au niveau de leur ouverture.

Pièce 5 : FRAGILITY, polyuréthane

Ou comment imiter la granulation. L'effet est bien présent, malgré l'absence de granules. Le rendu visuel est le même, avec une réflexion lumineuse optimale.

E

TEXTILES – PAINTERS WITH A NEEDLE

The textile collection of the Basilica of Our Lady is incredibly rich; some fibres are more than a thousand years old. The makers used special techniques to create wonderful effects.

ReCraft DIALOGUE – GEOMETRIC PATTERNS

Geometric shapes are all the shapes you can make using a compass and ruler, such as square, rectangle, triangle and circle. A geometric pattern is made by repeating these shapes on the textile. A number of casubles and robes in the Teseum have geometric patterns.

The duo Bart Vandebosch and Tom De Notte make frequent use of geometric motifs, right from their very first designs at Antwerp Fashion Academy. Bart and Tom have always been fascinated by these shapes in architecture and art. They are inspired by them and they form part of Les Hommes.

(from top to bottom)

Work 1 and 2 LONG ROBES WITH GEOMETRIC PATTERNS

From the collection Fall-Winter 2016/2017.

These robes are inspired by the continuously evolving city, but with an added tribal twist.

Work 3 BOMBER JACKET

From the collection Spring-Summer 2016.

The motifs are printed on the leather clothing using 3D laser printers in the best Italian work places. A fine example of new craftsmanship, with a powerful visual impact.

E

PRECIOUS METAL CRAFTSMANSHIP HAMMERING, CASTING AND DECORATING

The Teseum includes many objects created by craftsmen working with precious metals. This is heritage craftsmanship. Many historical techniques are still used almost unchanged.

Hammering and casting: these are the two basic techniques used to shape an object in a precious metal and they have remained more or less unchanged through the centuries. After hammering and/or casting comes decoration. Many decoration techniques consist of inlay work or embossing.

ReCraft DIALOGUE – GOLD GRAIN ART

The granulation technique originated around 2500 B.C. and was perfected by the Etruscans in the 6th century B.C. Following this the technique continued to be used in the Middle ages and later gold and silver-smith work.

David Huycke worked for five years on an artistic PhD project on the granulation technique The Metamorphic Ornament: Re_Thinking Granulation. Artist Huycke applies this technique and the goldsmith concept to sculptural silverwork.

(from left to right)

Work 1 PEARL GLOBE, silver and patinated silver

This work is completely built up from granules, with no supporting base. The grains are both the structure and the basic shape of the work. True precision work!

Work 2 FRACTAL CHAOS #3, steel

This piece is purely based on the granulation technique. As the viewer you have the impression that you are observing your own microcosm, a kind of interwoven network in silver. A bizarre world of atoms with chaotic connections.

Work 3 KISSING SPHERES #2, silver

A 'fixed' object and a granulation object in an intimate embrace. The supreme moment of granulation is when the granules come together.

Work 4 KISSING BOWLS #1, patinated silver

This work consists of two silver, forged spheres of identical size. There is an opening in the surface of the two spheres where the two are connected to one another.

Work 5 FRAGILITY, polyurethane

This work is based on 'imitation granulation'. The impression of granulation is created without the use of granules on the surface. This gives the same visual effect and maximum light reflection.

OLV-BO-105
LIBER SERMONUM
ET LIBER EVANGELIORUM,
14DE EN 15DE EEUW

OLV-BO-054
DISSERTATIO CANONICA
DE DIVINIS OFFICIIS,
JOANNIS GENEROSI,
SALOMONI, ROME,

OLV-BO-113
MISSAE DEFUNCTORUM
IUXTA USUM ECCLESIAE
ROMANAE, CUM ORDINE
ET CANONE EXTENSAE
UITG. PLANTIN-MORETUS
ANTWERPEN, 1666

OLV-BO-018
COLLECTARIUM
DATERING:
VERMOEDELIJK 13DE EEUW

OLV-BO-118
MISSAE DEFUNCTORUM,
EX MISSALI ROMANO
DESUMPTAE, ACCEDIT
RITUS ABSOLUTIONIS
PRO DEFUNCTIS EX RITUALI
ROMANO, JUXTA TYPICAM
VATICANAM, H. DESSAIN,
MECHELEN

OLV-BO-011
L'ABBÉ VERDENAL,
LES BIENFAITS
CHRISTIANISME,
BRUSSEL, 1838

**ReCraft
DIALOOG:
IN GESPREK MET
OUDE HANDSCHRIFTEN
EN DRUKWERKEN**

41

Ann Bessemans en Geoffrey Brusatto grasduinden in het archief van het Teseum en kozen zeven boeken. Zij gaan een grafische dialoog aan met de eeuwenoude handschriften en drukwerken.

Het papieren boek was eeuwenlang de belangrijkste informatiedrager. In onze huidige maatschappij, die beheerst wordt door digitale media, is dat niet langer het geval. Dat komt door de opmars van de digitalisering van informatie, maar ook omdat wij als lezers anders met informatie omgaan.

Is de vorm(geving) van het papieren boek nog relevant? In zijn artistiek onderzoeksproject 'De gevouwen structuur'. De (her)opbouw van het gedrukte boek 'herdenkt' grafisch ontwerper Geoffrey Brusatto het traditionele gedrukte boek. Aan de hand van een eigen methodiek de- en reconstrueert hij het boek. De vouw speelt hierin een belangrijke rol. Brusatto ontwikkelde vouwschema's die nieuwe boekstructuren en paginacombinaties mogelijk maken en die zijn ontworpen als een open source-tool.

Voor zijn grafische dialoog met de eeuwenoude drukwerken selecteerde hij drie boekobjecten uit zijn project. Elk op hun manier hebben ze grafische links met de klassieke boekspreads.

GEOFFREY BRUSATTO

Geoffrey Brusatto is docent grafisch ontwerp aan PXL-MAD, School of Arts. Zijn passie voor boekontwerp resulteerde in een artistiek onderzoeksproject. Daarin stelt hij het vormelijke aspect van het gedrukte boek in onze digitale maatschappij in vraag.

(van links naar rechts)

1—32

OFFSET PRINT, 352 PAG.

17,5 X 25 CM

Het grafisch onderzoek 1—32 geeft het sequentiële gegeven – een boek gaat van een begin naar een einde – in zijn meest elementaire vorm weer: met een nummering. Cijfers hebben naast hun vormelijke uitstraling een structurerend karakter. Ze leiden ons door het boek. 1—32 geeft inzicht in de diverse nummeringen (eigen aan verschillende formaten) die vervat zitten in de grafische opmaak.

WINDOWS

OFFSET PRINT, 32 PAG.

25 X 35 CM

Het grafisch onderzoek

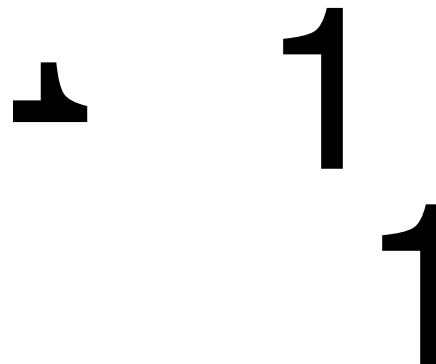
Windows is ontstaan door na te gaan wat de positie van de eigenlijke gevouwen pagina's op het initiële vel is. Bevinden de pagina's die met een specifieke spread verbonden zijn zich centraal op het niet gevouwen vel, of eerder aan de zijkanten? Bij het doorbladeren van het boek hebben we geen idee meer van de wijze waar de diverse pagina's zich op het initiële drukvel bevinden, omdat het vouwen en snijden alle mogelijke relaties heeft doorbroken. Windows onderzoekt dan ook op welke manier de opdruk van een vel een indicatie geeft waar de afbeelding zich precies op het vel bevindt.

R/L

OFFSET PRINT, 8 PAG.

35 X 50 CM

Dit onderzoek gaat na hoe de rechter- en linkerzijde van de spread zich tot elkaar verhouden bij de verschillende vouwmethodes. Doel was de 'dialogoog' die zich rond de middenvouw afspeelt, in kaart te brengen. Dat blijft moeilijk, omdat vouwen de symmetrie van het initiële vel telkens weer herdefinieert. Door het vouwen ontstaat er een spiegeling en wordt rechts links en links rechts. Niets is wat het lijkt.

**ReCraft
DIALOOG:
IN GESPREK MET
OUDE HANDSCHRIFTEN
EN DRUKWERKEN**

45

Ann Bessemans werkt samen met haar onderzoeksgroep Readsearch aan verschillende onderzoeksthema's. Het doctoraatsproefschrift 'Letterontwerp voor kinderen met een visuele functiebeperking' leverde haar tweemaal een beurs op van Microsoft Advanced Reading Technologies USA. Ze doet hierbij vervolgonderzoek naar ritmische aspecten in lettertypes. Dat levert informatie op over het verband tussen (problemen bij) lezen en het visuele systeem dat eigen is aan een lettertype.

Zij werkt ook mee aan een Europees COST-project rond leesergonomie, dat de terugval van lezen in het digitale tijdperk wil stoppen. Met de beurzen van Microsoft onderzoekt zij met haar team hoe ze het leesbegrip kan bevorderen. Kernbegrip is de visuele prosodie, dat is de zichtbare ritmische expressie die woorden betekenis geeft. De mogelijkheden hiervan worden afgetoetst bij kinderen met autisme, doven en slechthorenden.

Deze leesbaarheidsonderzoeken zijn een belangrijke bijdrage aan het internationale letterontwerpen, omdat ze het typografisch ontwerpen wetenschappelijk beter onderbouwen. Zo kunnen letterontwerpers beter aan de wensen van lezers tegemoet komen. Of die nu al dan niet een beperking hebben.

Ann Bessemans toont in ReCraft typografisch werk dat heden en verleden met elkaar verbindt. Basis zijn de concepten 'vormdiversiteit' en 'ritme'.

ANN BESSEMANS

Ann Bessemans is docent grafisch ontwerp, typografie en typeontwerp aan de PXL-MAD, School of Arts. In haar (doctoraats) onderzoek legt zij het verband tussen lezen en eigenschappen van lettertypes. Haar letterontwerpen zijn een combinatie van wetenschappelijk onderzoek en ontwerpen. Haar onderzoeksresultaten leiden tot nieuwe inzichten voor lettertypes.

«⁴⁶ Latin script 26 soldiers

marching

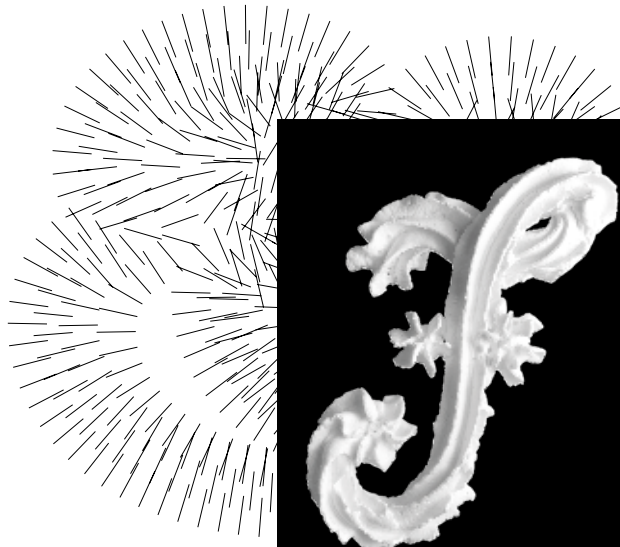
mmmm

minu

' § ,

&

!

47

(van boven naar onder)

DE LETTERTYPES MATILDA EN JENNIFER MET DE ONDERLIGGENDE RITME-CONCEPTEN

De ritmes refereren aan lettertypes van vóór 1700 en staan in schril contrast met de ritme-lijnpatronen van lettertypes uit de 19de en 20ste eeuw. Ann Bessemans toont: hoe groter de letter, hoe meer je focust op de outline. Hoe kleiner de letter, hoe meer je aandacht gaat naar het ritme (of de hoofdstreken van kapitalen en onderkastletters).

MATILDA

De vormdiversiteit die Matilda's collage laat zien, gaat hand in hand met het historische boekwerk. Dat voelt vernieuwend aan door het gebruik van een breed gamma aan speciale tekens.

MANUELE

Het manuele aspect (de handschriftletters) behandelt Ann Bessemans op diverse manieren:

- esthetiek is hier de kunst van het schrijven en de bijbehorende diversiteit. Die is er, ondanks een afgesproken vorm (conventie) die de leesbaarheid garandeert.
- ook vouwen gebeurt binnen een opgelegd systeem;
- in haar All years card kun je cijferslingers maken zonder dat de keten breekt;
- en dan is er nog het manuele van de gedecoreerde letter.

Ann Bessemans ontwierp een reeks slagroomletters die hier niet het gebak sieren...

FR

OUVRAGES ET MANUELS LITURGIQUES L'ART DE L'ÉCRITURE ET DE L'IMPRESSION

Avant l'invention de l'imprimerie, tous les livres et autres manuscrits devaient être recopiés à la main. Un travail de moine, littéralement. Chaque « tirage » comptait quelques dizaines d'exemplaires, des centaines tout au plus. Ainsi, tous les ouvrages de l'Antiquité et une majeure partie de ceux du Moyen Âge ont été perdus. Les manuscrits contenant des illustrations étaient fort coûteux et réalisés uniquement sur commande.

ReCraft DIALOGUE — EN CONVERSATION AVEC LES VIEUX MANUSCRITS ET IMPRIMÉS

Geoffrey Brusatto a sélectionné trois objets littéraires pour son projet artistique *De gevouwen structuur. De (her)opbouw van het gedrukte boek*. Chacun affiche, à sa manière, des liens graphiques avec les planches classiques.

(de gauche à droite)

#1. 1-32

L'étude graphique 1-32 reflète la dimension séquentielle – un livre va d'un début à une fin – sous sa forme la plus élémentaire : une numérotation.

#2. WINDOWS

L'étude graphique Windows se penche sur la position des pages reliées par rapport à la feuille initiale. Les pages reliées sont-elles positionnées de façon centrale sur la planche, ou plutôt de manière décalée ?

#3. R/L

Cette étude s'intéresse au rapport créé entre le côté gauche et droit de la planche par les différentes méthodes de reliure.

FR

Ann Bessemans propose un travail typographique où s'entremêlent le passé et le présent. La « variété des formes » et le « rythme » en sont les bases.

(du haut jusqu'en bas)

MATILDA & JENNIFER

Les polices Matilda et Jennifer, avec leurs concepts de rythme sous-jacents.

Les rythmes renvoient aux polices utilisées avant les années 1700, et contrastent fortement avec les motifs et rythmes linéaires des polices du XIXe et XXe siècle.

Plus la lettre est grande, plus l'œil est attiré par le contour. Plus la lettre est petite, plus le rythme a de l'importance.

La variété des formes affichée par le collage Matilda correspond à un ouvrage historique. L'emploi d'un vaste éventail de signes spéciaux apporte une touche de renouveau.

MANUEL

L'aspect manuel est traité par Ann Bessemans de diverses manières :

- esthétiquement, on retrouve l'art de l'écriture et sa diversité propre. C'est elle, malgré sa forme imposée (convention), qui garantit la lisibilité.
- le pliage suit également un schéma imposé ;
- dans son *All years card*, vous pouvez tracer des guirlandes de chiffres sans rompre la chaîne ;
- et reste le travail manuel de la lettre décorée, des lettres de crème fouettée qui, ici, ne garnissent pas la pâtisserie...

E

LITURGICAL BOOKS AND MANUSCRIPTS THE ART OF WRITING AND PRINTING

Books and other documents had to be copied by hand before the invention of the printing press and this work was normally done by monks. An 'edition' consisted of a few dozens of copies, or at most a few hundred. This meant that all the ancient books and many from the Middle Ages were lost. Illustrated manuscripts were very valuable and were only made to order.

ReCraft DIALOGUE – IN DIALOGUE WITH OLD MANUSCRIPTS AND PRINTED WORK

Geoffrey Brusatto selected three book objects from his artistic project *De gevouwen structuur. De (her)opbouw van het gedrukte boek* (The folded structure. The (re)construction of the printed book). In its own way each book has graphic links to the traditional book spreads.

(from left to right)

#1. 1-32

The graphic study 1—32 shows the sequential fact – a book goes from a start to an end – in its most elementary form: with numbers.

#2. WINDOWS

The graphic study Windows takes a look at the position of the actually folded pages on the initial sheet. Are the pages connected with a specific spread central on the non-folded sheet, or rather on the sides?

#3. R/L

This study shows how the right and left side of the spread are connected with the different folding methods.

E

Ann Bessemans exhibits typographic work that links the present and the past. The basic concepts here are 'shape diversity' and 'rhythm'.

(from top to bottom)

MATILDA & JENNIFER

The fonts Matilda and Jennifer with the underlying rhythm concepts.

The rhythms refer to fonts that predate 1700 and are in stark contrast to the rhythm-line patterns of fonts from the 19th and 20th century. Ann Bessemans shows: the larger the letter, the more you focus on the outline. The smaller the letter, the more attention you pay to the rhythm.

The shape diversity of Matilda's college goes hand in hand with the historical book. It uses a wide range of special characters to create an innovative effect.

MANUAL

Ann Bessemans deals with the manual aspect in a variety of ways:

- aesthetic here is the art of writing and the corresponding diversity.

It is this that guarantees legibility, despite an agreed form (convention).

- folding also takes place within a set system;

- in her All years card you can make number garlands without breaking the chain;

- and then there is the manual work of the decorated letter, a series of cream letters that don't decorate the cake here....

JOHAN VANDEBOSCH, CURATOR

Johan Vandebosch studeerde grafisch ontwerp aan het Provinciaal Hoger Instituut voor Kunstonderwijs in Hasselt.

In 1994 richtte hij zijn eigen grafische studio 'ziezo' op. Meer dan twintig jaar ontwierp hij de visuele communicatie voor het cultuurcentrum DE VELINX in Tongeren, waarvoor hij samenwerkte met nationale en internationale artiesten uit verschillende disciplines.

Vanaf 2000 doceert hij grafisch ontwerp aan PXL-MAD, School of Arts en sinds 2001 behoort Johan tot Design Vlaanderen, een organisatie van de Vlaamse overheid die hedendaags, hoogwaardig en innovatief design bevordert. In 2009 ontving hij de Plantin-Moretusprijs voor het best verzorgde boek in de categorie kinder- en jeugdboeken en werd hij meermaals genomineerd voor de 'COBRA Power of Print'.

Onlangs startte hij met zijn collega Tom Lambeens het onderzoeksproject 'Le Prince-Évêque' op. Doel: print in het digitale tijdperk een renaissance laten beleven.